

„Kincskereső”

Amikor 1910-ben egy lapban tekintélyes „tanfériak” azon vitatkoztak, hogy az iskolai olvasókönyvekbe fölvegyék-e a meséket, hiszen azok a „gyerekek fantáziáját hizlalják, holott annak zsugorítása volna kívánatos”, Mikszáth Kálmán a maga szomorkás bölcsességével így vélekedett:

„Japánban évezredek óta kicsinyítik a lábat, hát itt meg a fantáziát fogják kisebbiteni. Ott is bizonyosan valami nevelésügyi tekintély gondolta ki először a lábak nyomorítását. A szép kis mandolaszemű japán lányok csak tipegnek, nem tudnak járni. Itt a lelkeknel áll majd be az az eredmény, nem fognak tudni rö-pülni.”

Mindezt azért találtam tanulságosnak idézni, mert egy idén indult folyóiratnak, a *Kincskeresőnek* immár negyedik száma jutott el hozzám. S hatvanegy évvel Mikszáth aggodalma után mintha minden ellenkezőre fordulna. Most — a folyóirat szerkesztésében is résztvevő írók, költők mellett — valóban tekintélyes „tanfériak”: a szegedi, pécsi, egri, nyíregyházi Tanárképző Főiskolák tanárai gondoskodnak róla, hogy a gyermeki képzelet ne zsugorodjék, hanem fölszárnyaljon. Rájöttek, hogy az általános iskolák felsőosztályosai már szívesen fölébe szállnának a szűkös tankönyveknek s elkóborolnának az irodalom, a művészetek levegősebb tájaira. E folyóirat szerkesztői jó nevelői érzéssel annak a szakadéknak átívelésére vállalkoztak, mely a tankönyvek olvasmányai és a könyvtárak polcain rejtőző kincsek között tátong. Nem legyintettek, hogy hiszen aki olvasni akar, úgysis meglesi az utat a könyvekhez, a könyvtárakhoz — ha az általános iskolában nem, később a gimnáziumban, egyetemen vagy a „nagybetű” Életben. Szerencsére, mai pedagógusaink jártasabbak a lélektanban, mint hatvan évvel korábbi elődeik. S törekvéseik helyességére idézzük megint Mikszáth cikkét: „Hát igen, ezeket kétségkívül megtalálja az ifjú, de már későn. A nyelv struktúrája már akkor kialakult benne. A nyelv tündére még talán leveti előtte titkos fátyolát, kitarja édes formáit: „nézd, milyen tudok lenni”, de már nem lehet többé az övé, lényének alkatrészévé s a bezáruló könyvvel elillan, mint egy álom.”

Négy szám után már tisztán körvonalazódik a *Kincskereső célja*: a még nem csökött gyermeki fantáziára építve formálni ki a korszerű esztétikai szemléletet. A klaszszikus és mai költők, elbeszélők művei a szép közvetlen élményét nyújtják az ifjú olvasóknak, izlésük formálására pedig igen alkalmasak azok a kis esszék, amelyek az irodalmi, képzőművészeti, zenei és filmművészeti alkotások titkait kutatgatják. A sok közül most csak három ilyen írást emelünk ki. Péczely László Váci Mihály *Tű* című versének bonyolult struktúráját tárja fel egyszerűen, világosan. Karátson Gábor a festmények értelmezését bogozza ugyanígy. Jékely Zoltán pedig egy versének keletkezéséről vall érdekesen.

A tárgyi ismereteket majd később a felsőbb iskola vagy az önszorgalom gazdagíthatja, ám a művészi szemlélet kialakításának természetes ideje a gyermekkor, amidőn legfogékonyabb a lélek. S ekkor talán nem hiú remény az sem, hogy majd a felnőtt sem felszínes szórakozást nyújtó művek közt fecserli idejét és nem toporog tétován, értetlenül a modern zene, képzőművészet, film és irodalom nagy alkotásai előtt. A folyóirat címlapján egy dagadozó vitorlájú hajó. Szerencsés jelkép. A szellem kincseinek meghódításához kalandvágy kell. S mindenkinek magának kell az ismeretlen világrészeket felfedezni és tájait, kincseit felderíteni.

(Elhangzott a Rádió „Gondolat”
irodalmi folyóiratában)